

Het oud-adelijk geslacht van Halmael stamt uit België, waar vele leden aanzienlijke ambten bekleedden te Antwerpen en Luik. In hun geslachtslijst (Vorsterman van Oyen, II a) komt de naam Cornelis enige keren voor. Vermoedelijk is onze knipper-schilder een kleinzoon van Cornelis van Halmael en Emerentia Pijnssen van der Aa, Drost van Diest en Kastelein van Sichem. Ze gingen tot de Hervormde ~~godsdienst~~ en later tot de Doopsgezinde godsdienst over. Via Rijnland kwamen ze naar Holland, waar Cornelis (de Oude) in 1583 te Haarlem overleed. Het echtpaar had negen kinderen, wier stamlijst voor zover ik na kon gaan niet vervolgd is. ^{Het was een begaafd geslacht met dichters, schrijvers en scholieren} Hendrik van Halmael, geb. 1654, overl. voor 1720, was een bekend letterkundige, evenals Arent van Halmael, die in 1788 te Amsterdam geboren is. Ook leverde het geslacht enkele, niet onverdienstelijke, schilders (7).

Een serie knipsels van Cornelis van Halmael werden bewaard in een boek met blauwe bladen, die door ouderdom grijs geworden zijn. Dit boek past in een fraaie oude map, nu toebehorende aan Johannes Westra van Holthe uit Assen. Vóór in dat boek heeft de vader van de Heer ^e Westra van Holthe geschreven dat de knipsels in het bezit waren van zijn voorgeslacht en dat ze geknipt zijn door C. van Halmael, omstreeks 1648. Met een andere hand, in ouder schrift, staat er ook "Verzameling van Papieren Snykonst voor Verscheiten".

Alle knipsels verraden dezelfde hand. Ze zijn buitengewoon goed bewaard gebleven. Plaat XII stelt de levensboom voor, oprijzend uit het watervat, de bron met het levenswater waarvan Jezus spreekt. Het is een geliefd motief dat we tot in het ^{in onze dagen} ~~laatst der~~ 19-de eeuw tegenkomen. Enkele knipsels zijn gesigneerd: C. van Halmael, 1648. De hartvorm, het symbool van Moeder Aarde, is duidelijk te ^{onderscheiden} ~~herkennen~~. Bij een boedelscheiding zijn de prentjes verdeeld en in ^{verschillen} ~~in~~ de families gekomen (8). Een bijzonder fijn knipsel kwam in bezit van Mevr. Arentz-Westra van Holthe te Apeldoorn, groot 6-17 c.M.

Er staan zeven bomen op en tussen elk dier bomen speelt zich een tafereeltje af. Tussen de eerste en tweede boom, een ridder met zwaard, tweede tafereel een jonkvrouw, derde tafereel twee ridders, vierde tafereel laat ons een duel zien, waarbij een der ridders gedood wordt, waarschijnlijk de ware, want in het vijfde tafereel heeft de jonkvrouw de degen in de grond gestoken en laat zich zelf er in vallen. In het zesde en laatste tafereel doet de ridder evenzo. Het is dus wel een zeer dramatische geschiedenis.

De Heer W. Westra van Holthe, Assen bezit ook enkele knipsels van van Halmael. Een der afbeeldingen stelt de Vrede van Munster voor. We zien de kop van Alva op een staak. Onder de fijn geknipte bomen een dansende en juichende menigte, gestoken in carnavalskleding en spelende op allerlei wonderlijke instrumenten. Dergelijke knipsels hebben kunsthistorische waarde.

In de bomen ziet men vogels en vruchten en hier en daar wat struikjes.

Was van Halmael van oorsprong een Belg, R.W.Hus zal een Zuid-Duitser geweest zijn. Zijn knipwerk wijst in die richting. Waar hij gewoond heeft, weet men niet. Van zijn leven weet men niets af. Slechts enkele knipsels zijn van hem bewaard gebleven, meest afgebeeld in "Deutsche Schatten-und Scherenbilder" van Prof. Dr. Martin Knapp (blz. 16-17). Ze waren aanwezig op de silhouettententoonstelling van Karl Werckmeister in 1905 te Berlijn. In 1914 gingen ze in privaat bezit over. Hij moet iemand geweest zijn met een rijke fantasie. Zijn gestalten leven. Wie zijn boerenbruiloft! Wat een uitbundigheid! De knipsels, die nog van hem bevend zijn, dateren meest uit de jaren 1653-1654. Hij signeerde zijn knipsels "Pax cum Deo", R.W.Hus.

Merkwaardig is een knipsel van hem, dat, naar beneden gevouwen, de weerspiegeling geeft van het landschap in het water. Zó kan men van positief en negatief een praktisch gebruik maken.

De knipsels van Hus zijn van wit papier en uit de vrije hand geknipt, maar op zwart of donker gekleurd papier gelegd (Plaat XIV).

Huwelijksknipsel.

In een medaillon, omringd door fijn lofwerk het volgende:

ANNO 1685

Hern Johan Peter Miller-Frau Anna Margarethen

D.H.

Hanav den 30 November

Gott Sei mit Uns in Trubsal,

Angst und Noth, bis uns scheidet der Todt.

Amen.

Eigenaar van dit knipsel is de Heer D.Cramer, "Rida Banka", Wapenveld (Gld.). De vader van de Heer Cramer heeft er bij geschreven: "Geschenk van Miller te Hanau aan Cramer te Ootmarsum voor liefderijke verpleging in het huis van Cramer, gedurende een ziekte, die hij te Ootmarsum kreeg.

Deze Heer Miller was een zakenrelatie van de Heer Cramer, destijds Cremer. Ze waren lakenhandelaren.

R. W. Hus. 1653

Plaat XIV. Boerenbruiloft van R.W.Hus, 1653.

Vrede van Munster. Fig. W. Westra van Holthe, Assen.

Plaat 12.

Dubbel gevouwen geknipte levensboom, oprijzend uit de levensbron. Beneden de lichtvogel, waarheen de ster verwijst en vruchtbaarheidssymbolen (appel, peer).
Fig. J. Westra van Holthe, Assen.

Plaat 13.

Mijn grootmoeder vertelde me reeds verhalen van Anna Maria Schuurmans, ook von Schürman of van Schuurman genoemd. Men meent dat zij in 1607 te Antwerpen geboren is, maar nog jong zijnde, met hare ouders, om des geloofs wille, uitweek naar Keulen. Toen de Protestanten ook daar niet meer veilig waren, ging de familie naar Utrecht. Op later leeftijd sloot ze zich aan bij de vreemde secte der Labadisten en zó kwam ze in Wieuwerd ^(E.) terecht, waar ze in 1678 overleed. Op haar graf begeerde ze geen steen of ander herinneringsteken, maar bij overlevering weet men toch nog waar men haar heeft neergelegd.

Deze geniale vrouw heeft dus een veelbewogen leven gehad. Wat men op het gebied van wetenschap en kunst van haar vertelt, grenst aan het ongeloofelijke. Ze sprak vele talen, voerde correspondentie met alle belangrijke personen uit haar tijd en men zegt dat ze de gave bezat om alles af te beelden wat haar oog zag, niet alleen met het tekenstift, maar ook met schaar en pennemes. Ze maakte zogenaamd OPEN KNIPWERK. Of ze silhouetten heeft geknipt, weten we niet. Haar werk behoort nog heden ten dage tot het beste wat er op dit gebied gepresteerd is, maar ze noemt het zelf "Spielerei". Ik zag van haar twee knipsels in het museum te Franeker, de Davidster met haar initialen en een WAPENKNIPSEL. Los hangen de wapens van de familie van Schuurman aan fijne draden, die met ringen aan de bovenbalk van een rechthoekige omlijsting bevestigd zijn. Daar omheen lofwerk van een schoonheid, die ons aan oude Italiaanse kunst doet denken (Plaat XV).

In het kleine dorpje Wieuwerd in Friesland (met de grafkelder waar de lijkken tot mummies geworden zijn), legde ze al gauw penseel, schaar en tekenstift neer, zei kunst en wetenschap vaarwel en wijdde zich geheel aan God en Zijn dienst. Wij vinden het misschien vreemd, dat ze de gaven, die haar geschonken waren, niet gebruikte. Kan men Gods Liefde in de wereld uitdragen, als men haar vaarwel zegt? Misschien kunnen dit enkel de héél sterken, en steunt dit op het beginsel: indien God alles is, en de wereld ijdel, waarom dan niet aan alles verzaken en totaal leven voor wat eeuwig is?

Anna Maria van Schuurman zegt dat de Heer haar gezegend heeft met vele gaven, opdat zij destemeer kon offeren. In haar "Eucleria" schrijft ze, dat de raad en vermaningen van haar vrienden haar zo min kunnen schaden of tegenhouden als een zwerm vliegen, die terugwijken bij haar nadering.

Plaat XV.

Na A.M. van Schuurmans moet dadelijk genoemd worden Janneke Blok-Coerten, ook Janneke de Knipster genoemd, geboortig uit Amsterdam (1650-1716). Het schijnt dat de beide vrouwen elkaar gekend hebben, want er bestaat een tekening in rood krijt van beide van Jacob van Houbraken (Plaat XVI). Haar werk is geheel anders en doet soms denken aan een houtsnede, schilderij of prent. Stellig heeft ze aanleg gehad voor de etskunst. Haar kunst legde een zware druk op haar. Het is meest copieerwerk. Ze knipte portretten, bijbelse taferelen, landschappen, bloemen en schilderijen en ontving daarvoor fabelachtige prijzen. De vrouw van Keizer Leopold van Duitsland, Anna Maria Josepha von Neuburg betaalde 4000 gld. voor een "heerlijk stuk werks, bestaande in bloemen, wapens, arendstronen, in lofwerk versierd van gevlogten zijde". Voor de Keizer zelf sneedt ze diens portret met een vers er onder dat in de "Konstkamer te Weenen tot een eeuwige gedagtenis", werd opgehangen (het is inmiddels verdwenen). Een drietal knipsels van haar bezit Mr. J. J. de Flines uit Amsterdam, die mij de foto's ervan ter reproductie zond (Plaat XVII). De mooiste weergave vond ik het portret van Czaar Peter de Grote, die zij naar het leven knipte. Vooral het gezicht is karakterestiek ("Schaarkunst" van C. van Son, Elsevier 1910 en "Hanna de Knipster" van J. D. C. van Dokkum, "Het Huis Oud en Nieuw", Nov. 1915).

Keurvorst Johan Willem van de Pfalz moet haar eens 1000 gld. geboden hebben voor drie knipsels. Of de koop aangegaan is, weet ik niet. Ze verkocht niet graag, want ze was in 1691 getrouwd met een rijk Amsterdams koopman, Adriaan Blok, die haar zeer vereerde. Toen waren haar ouders reeds overleden, want getuige bij haar huwelijk was haar tante Trijntje Coerte. Ze werd ingeschreven als Janneke Coerte. Knap was ze niet, maar ze was een hoogstaande vrouw, bezat charme, was zacht en innemend en bleef, ondanks de grote verering die ze genoot, eenvoudig. Opvallend waren haar bijzonder mooie handen. Dat ziet men dikwijls bij kunstenaars en kunstenaressen.

Van Dokkum vertelt ons van een bezoek dat de bekende schrijver Z. C. von Uffenbach in 1711 aan het echtpaar Blok-Koerten bracht. Op een stralende zomermorgen wandelde hij naar het huis "in de Nieuwe Dyck waar't blok uit hangt (nr. 137)". De bezoeker zag toen "het Kabinet der Papieren Snijkonst", 32 kunstwerken vervaardigd met een "puntig schartje, scherp geslepen" en "een gezigt op het Y". Dit bekoorde hem zeer. Ook haar bloemstukken hadden zijn bewondering (Plaat XVIII). Onder een der bloemstukken knipte zij de woorden "Vita nostra ut flos".

Vier jaar later, stierf zij op 65-jarige leeftijd. Achter in een sierlijk boekje, verguld op, snee, dat ik bezit, en dat handelt over de Kerstvloed van 1717 van A. Bogaert, vond ik een lang gedicht door hem gemaakt op het overlijden van "Juffrou Joanna Koerten, Huisvrouw van den Heer Adriaan Blok."

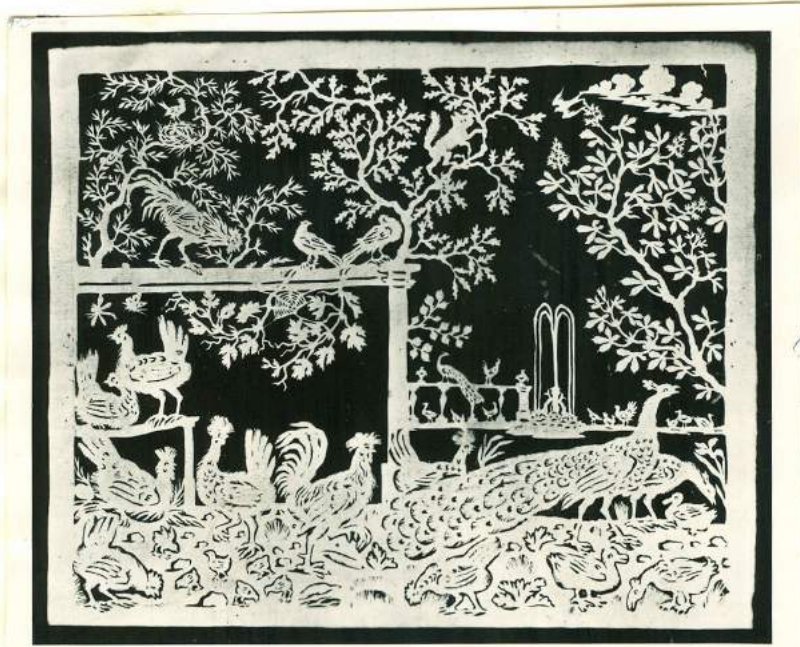
Haar man bewaarde alle lofgedichten die op haar gemaakt werden en voegde er de portretten der dichters en vorstelijke beroemdheden, die haar bezoch-

Plaat XVIII.
Ons leven is als een bloem.

Plaat XIX.
Johanna Blok-Koerten.

Plaat XX. Toegeschreven aan J. Blok-Koerten, waarschijnlijk naar een schilderij van Hondecoeter (Eig. J.D.C. van Dokkum).

ten. Dit vormde met elkaar het beroemde STAMBOEK VAN JOHANNA BLOK-KOERTEN, bestaande uit enige folianten. Ze was veelzijdig begaafd, maar de knipkunst maakte haar beroemd. Over haar techniek weten we weinig, maar mensen die de knipkunst beoefenden spoorde ze aan en hielp ze, als ze bleken talent te bezitten. Van von Uffenbach weten we, dat ze haar onderwerpen eerst tekende en dan met de schaar de omtrek en schakeringen knipte. Een ruw ontwerp van wat men wil knippen, maken de meeste knipkunstenaars. In enkele knipsels van haar zijn nog duidelijk de lijntjes zichtbaar van het zilverstift, waarmee ze tekende. Haar knipwerk is minutieus en fijn. Hier kan alleen in brede omtrek getekend zijn. De fijne afwerking is uit de losse hand geschied. Het voornaamste gereedschap was een fijn scherp schaarje en waarschijnlijk een pennemes. Een der lofdichters getuigt: "Joanna's edle schaar maalt zonder kleur en verven,

Verhoogt, verdiept en dat door duizend kerven."

Ze maakte ook NIET OPEN KNIPWERK, door inkervingen en kneepjes in het papier te maken. Men noemt dit ook wel OPWERK of RELIEFWERK, in tegenstelling met ~~plakwerk~~ PLATWERK.

Behalve "Czaar Peter", bezit Mr. J. J. de Flines, "De Liereman" en de "Keurvorst van Brandenburg". In het museum "De Lakenhal" te Leiden bevindt zich van haar het portret van Stadhouders-Koning Willem III. Ze heeft ook portretten gemaakt van Jan en Cornelis de Witt. Daarover dichtte voor haar de Doopsgezinde Predikant van Amsterdam:

"Hier strekt het edel Broederpaar,
Weleer van't grauw gescheurt, gesneeden,
En weer gekorven door de schaar,
Gekorven doch om hunne leden
Te zetten vaster weer ineen, enz...."

Het echtpaar Blok-Koerten was Doopsgezind, zoals zovele rijke Amsterdamse kooplui uit die tijd en het is opvallend, dat de knipkunst juist in Doopsgezinde kringen zoveel beoefend is. Ik weet hier geen verklaring voor te vinden, tenzij ze afkerig waren van "ijdle wereldse vermaken", geen openbare ambten mochten bekleden en zich meer thuis bezig hielden.

Meestal merkte ze haar werk niet, slechts een enkele keer met de letters J.K. Ze heeft veel gepresteerd, maar bijna alles is verloren gegaan. Waar is die grote collectie gebleven? Ook maakte ze DIORAMA'S, waarover later meer. Haar huis schijnt een waar museum geweest te zijn. Ook het voornoemde stamboek ging verloren. In dit lijvig boek (1736) hebben meer dan 100 "dichters", uit alle oorden des lands haar bewierookt. Er is zelfs een erezuil voor haar in opgericht (8). Slechts één voorbeeld van Dr. Med. S. C. van der Loeff.

poëzy
"Al't puik der poëzy moet tot uw roem gedijen.
Uw edle schaar verdient aan't stargewelf vereert
Bij Orfeus lier, VERMITS GIJ ZELF U HEBT GELEERD
Deze onbegrijpbre kunst: geen oog kan zich verzaaden,
Maar staart op, t schitteren van als uw gulden bladen."

Dus zong hij, die aan't Y, op't klaarste van den dag
 Met veel eerbiedigheid uw wondre kunstzaal zag."

Deze gezwollen poëzie doet ons even lachen, maar typeert de tijd. Ze ligt ons niet meer, al zijn we het er mee eens dat de KNIPKUNST EEN SOMS ONBEGRIJPELIJKE KUNST is. Men kan het of men ^{kan het niet} ~~KAN HET NIET~~. Het werk van Janneke Coerten, hoe fijn en kunstig het ook moge zijn, is ook werk uit die tijd en m.i. niet op één lijn te stellen met het werk van Anna Maria van Schuurman. Wanneer ze in deze tijd geleefd had, dan had ze zeer zeker grote bewonderaars gehad, maar ze zou niet de beroemdheid genoten hebben die haar bij haar leven ten deel viel.

Anna Maria van Schuurman,
 Johanna Blok-Koerten,
 naar een tekening in rood
 krijt van Jacob van Houbraken,
 plaat XVI.

Ozaar Peter de Grote van Rusland.
 Eig. Mr. J. J. de Flines, Amsterdam.

Plaat XVII.

In hoeverre Agnes of Agenita Block verwant is aan Adriaan Blok (deze naam wordt zonder c geschreven), weet ik niet. Wel wordt verwantschap verondersteld. Ze was een ontwikkelde vrouw, die veel las, belang stelde in wetenschap en kunst, schilderde, boetseerde en knipte. Het waren meest bloemstukken die ze knipte, want ze had een grote liefde voor de natuur. In de winter woonde het echtpaar in het huis op de Herengracht, nr. 162, dat ^{de Kunstenaar} Agnes van haar man Hans de Wolff geërfd had, in de zomer op "Vijverhof", een buitenplaats aan de Vecht. Daar was een rariteitenkamer en in de tuin een volière met zeldzame vogels, terwijl er vele uitheemse planten gekweekt werden. Ze ontving daar schilders, dichters en intellectuelen van naam o.m. ook de bekende bloemenschilderes Maria Sybilla Merian, die later met Anna Maria van Schuurman bij de Labadisten te Wieuwerd woonde, waarbij ze zich aansloot.

Haar kabinet bevatte vele producten van hare knipkunst. Haar achterneef Gualtherus Block maakte er een gedicht op en de schilder Jan Goeree, tekende er een fraai vignet voor. Vooral hare vazen met bloemen worden zeer geroemd. Helaas bleef er niets van haar werk over.

"Doch Bloemen wonderlyck in Potten te schakeren,
Kan uwe Snykonst in Papier, uw Schaar ons leeren."

Van dat schakeren van bloemen in potten kunnen we enig idee krijgen door een knipsel dat Mevrouw Th. J. Boele-Nijland te Zwolle bezit en door een uit de verzameling van de Heer W. T. J. Lever, Muntendam (Plaat XXI).

Het is een ~~xxxxxxx~~ sierlijke pot met bloemen, die door reepjes papier in ruiten verdeeld is. In elk blokje is een sterretje geplakt. Elke bloentak is apart geknipt en in de pot gestoken, gerangschikt tot een bouquet. De snede is aan de bovenzijde door een reepje papier bedekt, zodat het niet opvalt, dat ze niet één geheel vormen. Elk takje is een meesterwerk op zich zelf. Het origineel is ongeveer drie keer zo groot (9).

XXI. Verzameling W. T. J. Lever,

Steven Blankaart was ~~een~~ in zijn tijd een beroemd geneesheer. Hij leefde van 1650-1704, woonde te Amsterdam en was zeer bevriend met het echtpaar Blok-Koerten. In zijn vrije tijd beoefende hij de schilder-, dicht- en knipkunst ~~en~~ Ook zijn werk werd zeer geroemd. Van hem is helaas ook geen knipwerk meer bekend.

Uit het voorgaande blijkt dat er, vooral in hogere kringen, veel aan de schone kunsten en vooral aan knipwerk werd gedaan. Dat wordt ons ook duidelijk uit een boekje, een handleiding voor de beoefening der knipkunst door ANONYMUS, dat in 1686 verscheen bij Joh. ten Hoorn, Amsterdam. De titel is "Konstig en Vermaakelyk Tydverdryf Der Hollandsche Jufferen of Onderrigt ter Papiersnykunst enz..." Een exemplaar ervan bevindt zich in de Bibliotheek van het Rijksmuseum te Amsterdam. Een tweede deel, is niet bewaard gebleven. Ik heb het althans niet kunnen ontdekken. Het is een wonderlijk boekje. Van Kunst ^(niet een goede K?) is nergens sprake. Wel leren we het materiaal, de techniek, het vlakleggen en oppersen kennen. Aangeraden wordt Veluws papier te nemen en de knipsels in een boekje met blauwe bladen te bewaren.

ELISABETH RIJBERG.

Elisabeth Rijberg is omstreeks 1670 geboren. Ze woonde aan "de Boompjes" te Rotterdam bij het "Nieuw Oostindisch Huis". Ook zij was beroemd en maakte van haar kunst een beroep. Goedkoop was ze niet. Wel een bewijs dat de knipsels gewild waren. Voor haar minste werk nam ze 600 gld.. Geen geringe som in die tijd. Ze leverde een knipsel aan de Keurvorst van de Pfalz en ontving vier verfguld zilveren bekertjes met deksels, waarop Romeinse keizers gegraveerd waren en een zilveren serviesje met het keurvorstelijk wapen. Uit alles blijkt dat de knipkunst in die dagen een SPECIFIEK NEDERLANDSE KUNST was.

Elisabeth bezat niet de fijne beschaving, die de drie vóór haar genoemde vrouwen bezaten. Daarvan getuigt alleen al het brallende opschrift, dat ze boven haar deur liet plaatsnemen:

"Ik snijde van papier al wat het ooge streelt
Of wat een geestig brein ons na de kunst afbeeld,
Al brult de bitse nijd met opgesperde kaken,
Mijn kunst en zal niet ligt daardoor in't voetzand raken."

(Dr. C. Catharina van de Graft, "Historia",

Juli 1946). Maar Uffenbacher, die het beoordelen kon, roemt haar kunst. Ze knipte zeestukken, koninklijke lusthuizen, b.v. Het Loo en Hontsholredijk, landschappen, oorlogschepen op stille en holle zee. Ze maakte PLAT-, maar ook RELIEFWERK. In 1711 bezocht Uffenbach haar voor de tweede keer. Dan bezit ze nog slechts elf schilderijen, meest DIORAMA'S in zwarte lijst, met glas er voor. Hij had deze stukken ook reeds in 1705 gezien, op twee na, die ze in 1709 gemaakt had. Het ene stelde een gezicht voor op Scheveningen vanaf de zee, het andere was een voorstelling van de haringvangst. Ze waren kunstig en fraai en geheel geknipt van papier, ook de kleine figuurtjes van mensen en dieren.

De zee- en bloemstukken van "Jungler" Elisabeth vond mij het beste. Van de bloemstukken vond hij vooral de randen om de perken en borders fijn en sierlijk. Hij zegt dat het op kantwerk gelijk is, maar het werk van Johanna Blok-Koerten vindt hij beter.

GILLES VAN VLIET.

Een concurrent van E. Rijberg was Gilles van Vliet, geboren omstreeks 1674 en gehuwd met Cornelia Jansdr. Brassier. Hij woonde in "De Kruitmolen" in "de Geldersche Jufferstraat" te Rotterdam en stierf in April 1701. Hij was knipper en schilder. Op 18 Aug. 1705 maakte zijn weduwe haar testament. Aan knipwerk was er toen nog aanwezig:

1. Vloot of "batalje" van schepen naar een afbeelding van 1674.
2. Haringschepen en haringvangst.
3. Kantknipsel (niet geheel voltooid).
4. Landschap met koetsjes en bruggetjes.
5. Zeegezicht.
6. Naamknipsel CORNELIA BRASSIER.
7. De Koning van Engeland.
8. De Koningin van Engeland.
9. Aan het zeestrand.
10. Landschap met vijver en "speelhuysje", waarin een "kerckkroontjen" hangt.
11. Een landschap "daar een ooyevaar op een schoofsteen zit".

Het kantknipsel is het laatste dat hij gemaakt en niet geheel voltooid heeft. De weduwe C. van Vliet-Brassier vermaakt alles aan Gerardus Vogel en Franco Bouwens. Ook legateert zij "alle verdere gesnede papier, bij haar na te laten, mits dat sylieden't selve niet sullen mogen verkoopen of doen verkoopen (Gemeentearchief Rotterdam)". Ze was dus wel aan het knipwerk van haar man gehecht en het heeft ook waarde gehad.

In de musea te Rotterdam, heb ik geen knipwerk van Gilles (ook Gerrit genoemd) kunnen ontdekken. De predikant J. Uebelman rijmde in Johanna Blok-Koerten's stamboek:

Men roemt VAN VLIET'S papierkunst veel
En is zijn snipperwerk ook eel,
Gansch Neerland zag zijn meester niet,
Maar zijn meestres men dagelijks ziet:
Wie roept dan niet, dat Koertens hant
En Fenixschaar de snykroon spant?"

En G. VAN SPAAN, zelf knipper ~~van beroep~~, zegt in zijn "Beschrijvinge van Rotterdam", in 1738: "Dit zal ik je nog zeggen, dat GILLES VAN VLIET zeer uitstekende stukken van papier weet te snyden."

In het Rijksprentenkabinet te Amsterdam, zag ik een wondermooi poëziealbum van 1660, dat eenmaal het eigendom en stellig de vreugde was van GEESKEN TERBORCH. We hebben hier te doen met een telg van het bekende schildersgeslacht Terborch uit Zwolle en Deventer, die zelf ook niet onverdienstelijk schilderde. Ik herinner mij een aquarel van haar hand "Maria en het Kind" van 1659. Het album bevat gedichten, tekeningen, KNIPSELS, en aquarellen, o. a. van Gerard Terborch, Mozes Terborch, Harm Terborch en van de jonge Gerard Terborch, alles geschilderd in fijne kleuren en van goede conceptie. Op bladzijde 95 ziet men een vlot knipsel van Geesken zelf (Plaat XIV, noot 11).

JOHANNES VAN ACHELOM.

Op bladzijde 93 in het album van Geesken, ziet men een knipsel van JOHANNES VAN ACHELOM, een "Memento mori". Op de tombe het wapen met de dubbele adelaar. Rondom het knipsel een fraai geschilderde bloemkrans met spreuk, Ook een geschilderd portret van Geesken ter Borch, met lauwertakken er omheen en een wapen.

JOHANNES VAN ACHELOM was ook een beroemd SILHOUTTENKNIPPER (~~zie~~ Plaat XV). Hij knipte o. m. ook het portret van Cosimo de Medici, Groothertog van Toscane. Deze bezocht op zijn reis door de Nederlanden, ook Amsterdam en verbleef er van 19 December 1667 tot 7 Januari 1668, logeerde bij de rijke bankier en koopman Francesco Ferroni, op de Keizersgracht.

Geen persoon van betekenis of de Groothertog heeft hem ontmoet, waarbij Pieter Blaeu, zoon van de vermaarde drukker, hem als een kundig gids steeds vergezelde. Alle bezienswaardigheden, kerken, stedelijke instellingen en verzamelingen werden door hem bezocht. De silhouettenknipper GIOVANNI ACHELOM, die ook bij hem toegelaten werd, toonde zijn kunde in het knippen van allerlei knipsels en portretten. Toen Cosimo hoorde, dat deze man ook een uitstekend schaatsenrijder was, liet hij hem op de gracht zijn bedrevenheid tonen en hij was even verbaasd over zijn SCHAATSKUNST als over zijn SCHAARKUNST.

CORNELIS SCHELLINGER.

Op bladzijde 95, dezelfde als waarop Geesken zelf een knipsel plakte, ziet men een geestig knipsel van twee Feestvierders, ondertekend met de naam Johannes van Achelom, maar gesigneerd door CORNELIS SCHELLINGER. Twee heren zitten aan een tafel met glazen en bekers en een pias danst rond. Dit werk doet even denken aan de knipsels van Huss. Ook herinner ik mij van hem twee knipsels, gedateerd 1687. De familie Schellinger komt van Terschelling en de knipsels zullen zijn van de predikant CORNELIS SCHELLINGER, die eerst stond te Nes op Ameland, later te Winsum in Friesland. Daarna werd hij Gecommitteerde voor de Statenbijbelvertaling. Of hij verwant was aan de familie Terborch, weet ik niet, in elk geval bestonden er vriendschapsbanden, want in het album van Geesken komt ook een gedicht voor van Sybrand Schellinger (Plaat XV, noot 12, Biografisch Woordenboek).

Knipsel van Geesken Terborch. Plaat XIV.

De feestvierders van ~~Johannes van Achelom~~ (album Geeske Terborch).
Plaat XV. *van Cornelis Thellinger*

Plaat XXII.

Knipsel met het wapen van Amsterdam en de letters H.I. Op huis en kerk de jaartallen 1686, zodat men mag vermoeden, dat het knipsel in dat jaar vervaardigd is waarschijnlijk ter gelegenheid van het huwelijk van een hooggeplaatst persoon in Amsterdam (Eigendom, Dr. A. A. Eecen, Beuwarden, 22-32 c.M.).

XIII. De verdrijving uit het Paradijs.

Dit knipwerk (ook van Dr. Eecen), is misschien uit iets later tijd. Het doet denken aan het werk van J. Blok-Koerten (16-20 c.M. F_3 , 10).

XIV.

Knipstuk van JOHANNES KORNELIS VAN FERNEY. Bavelaartjes met bijbelse voorstellingen, in het stadhuis te Hasselt(0).

Plaat 15

Illustratie (2)